

הארט השבת

אמרים פנינים וסיפורים על פרשת השבוע

פרשת וישב

תשפ"ד

גיליון 191

א לעבטיגער שבת

מאת הרב יהודה צבי שפירא רב המוסדות

חנכה - האור בפתח!

אור החנכה

הנה הם קרבים ונבאים
ימי החנכה המאירים.

אורות רמים נשגבים ונעלים
מששת ימי בראשית גנוזים.

העליתך את הנרות מבית הקדשים
מחדש נקבעו בימי החשמונאים.

מי הודאה ליחיד ולרבים
שעשוע עולם הבא לעולמים.

החשך אשר על פני תהום - ממלכות הנונים
נעלימם באור המנונה - המאיר לארץ ולדורים.

סמוך ונראה לנרות נזמר בשירים ורננים
הארת הרצון נגביר בקמיה ופיוסופים.

ליו נרות מהאורות הנעלמים
נעלימם בלילות החנכה המאירים.

השכינה נמשך למטה מעשרה טפחים
אפל ליל ורשות הרבים - מאירים ומבהיקים.

ומנותר קנקנים נעשה גס לשושנים
נזכר בכל המצבים, הזמנים והעתים.

כל שנה ושנה מתחדשים הנסים הקדומים
ש'החיינו' גם בזמן הזה פתקנת החכמים.

ל'הדליק ג'ר חנכה ולהמשיך מימי הנחלים
אורו של הנחל נובע השזורים בספריו הקדושים.

כימים ההם בזמן הזה נמשך נפלאות ונסים.
להיות מוסף והולך ללילות ולמנים החקריים.

המשכת השמחה גם לימות החל ששת ימים
בסוד ימי החנכה - פתובים ומבוארים.

סלח נא... אשר ב'יום הכפורים' מעתירים
לעון העם הזה בגדל חסדך ופאשר נשאת -
פועלים.

אור ספירת ה'בינה' אשר מעל המקיפים
בשמונת ימי חנכה זאת משיגים.

עזות דקדושה בגבורת החשמונאים
הוראה לדורות במלחמת היצרים.

שכחת התורה מאות חכמת הנונים
התבטלה בכח תורתם של צדיקים.

יום יום באמירת הלל להקב"ה מתחברים
ואור האהבה שבדעת מתגלה בארץ ובשמים.

בח' הימים ח' מדות רחמים מליג מאירים
וב'זאת חנוכה' המשך תקוני המדות נשלמים.

אורות אין סוף אשר בימים אלו טמונים
נזכה להמשיכם למינים אשר לטובה באינם.

עצם ימי הוד אלו היוו חלק מהבניין של עם ישראל
להאיר ולנווט את דרכם במכלול הזמנים והעיתים.
וכבר ידוע דברי קדשו של רביה"ק (חיי מוה"רן פ"ט)
שבכל חג עם סיום החג הוא בדרגה גבוהה ביותר ממה
שהיה לפני כן.

בוודאי דברים אלו אמורים ללמד ולהאיר בנו
קדושת החג שמרומם ומגביה את האדם גם אם לא
חשים ומרגישים זאת.

להתחבר ככל יכולתנו למהות ימים אלו

אופן ה'ב' בהתחברותנו ביתר שאת לפנימיות ימי חג
החנוכה הקדושים, בכך: שנכין נפשנו ברצונות
וכיסופים - האף אומנם שימי החנוכה מאירים לכל
ישראל בכל דרגתם אף לאלו שהם למטה מעשרה
טפחים, אך זאת הוא בצמצום כדי חינונו. אולם מידה
טובה מרובה כאשר אפשר מימי חנוכה אלו להרוויח
אור גדול שיאיר לו אור החנוכה בתורה ובמצוות
ובעבודת הבורא אור גדול מאד להוציא נפשנו
מחשכיה, דבר זה הוא לכל אחד כפי שהוא מכין עצמו
לימי זוהר וקדושה אלו, הן בהכנה דרבה של תפילות
וכיסופים, לימוד עניני החג ומהותו הפנימית, הכל
משולב בכיסופים ורצונות כנים לקבלת אור נשגב זה
שיאיר בנשמתו ולבבינו להרגיש ולהתרגש מאור ימים
נעליים ומרוממים אלו.

כלל הדברים: להאמין שימים אלו עושים את השינוי
אפילו אם לא חשים ומרגישים! וכל זאת בהכנה של
רגשי אש קודש להמשיך אורות החנוכה לצעוד
ולהתקדם, מוסיף והולך...

ככל שנאמין בסגולת אלו הימים, ובנוסף נרצה
נשתוקק וננסוף לקבל השפעתם, יהיה לנו כלים
להמשיך אור גדול זה הגנוז שממי רום - לקבל יותר
מקדושתו ומעלתו, וכמו שאנו אמרים בחנוכה:
"וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו..." ימים אלו קבועים
הם! חכמינו כבר לשנה הבאה קבעו להאיר לארץ
ולדורים עליה לשעה ולדורות עולמים.

חנוכה בשער; הבה ונצל אלו הימים להאיר לנו
לכלל ימות השנה באורם זיוום והדרם, נצל זאת
במלא חופנים להמשיך הארה זו לשעות לימים
ולחדשים הבאים עלינו לטובה.

אפריזלאכן חנכה

הנה נכנסים אנו לאור ימי חנוכה הקדושים אורם
וסגולתם חופפים עלינו בהכריזם; חנוכה בפתח....
היה זה בעת ששח האי גברא רבא הרה"ח ר' לוי
יצחק בנדר זצ"ל בימי החנוכה הקדושים, עת היה
משקה בשיעוריו לעדרים שומעי לקחו - התבטא
בערה: נמצאים ועומדים אנו כעת בימים, בשעות,
בדקות וברגעים של ימי חנוכה הקדושים, אורם
הגדול מאירים כעת, הבה ונצל זאת...

הנה כי כן ימי החנוכה הקדושים מאירים באורם
הזוהר, אורם מבהיק במלא עוצמתו בחשכת הגלות
הארוך והמר בכלליות ובפרטיות כמבואר באריכות
בספרי אמת ומאירים בדברי הרב והתלמיד רביה"ק
מוה"רן מברסלב זיע"א ותלמידו הגדול רבי נתן.

היאך נזכה לאור החנוכה?

"רבים אומרים מי יראנו טוב", איך זוכים בעיתים
הללו לאור החנוכה שיאיר את מחשבי הנפש, ואם
כבר עברו עלינו בימי חיינו 'מי שמונה' - פעמים
רבות ולא זכינו לאור זה - מי יראנו טוב שבזאת
השנה יאיר במחשכים אור נהיר ובהיר!?

ועוד זאת, איך במרחק אלפי שנים תתעורר הנפש
לחיות מחדש הניסים והתגלות נפלאותיו שנעשה
לאבותינו בימים ההם כאילו נעשו בזמן הזה, ומנין
ניקח עוז להאיר בנפשנו!?

להאמין בסגולת והשפעת ימי הוד אלו

בכדי ליישב הדעת ולתת משיב לנפש - עלינו לבאר
זאת בשני פנים, כפי אשר מובא זאת;

אופן א. אמונה זכה ותמה - להאמין שאף אם לא
חווים ומרגישים רגשי ההתעלות - הם נמצאים כאן
בעולמנו הכללי והפרטי! אורם מופיע ומשפיע
בכלליות לעם ישראל, ובפרטיות לכל אחד מתיקונו
ומאורו הזך והבהיר - אור הגנוז.

האורות הנשגבים הטמונים בימי הוד אלו, מאירים
מחדש בכל שנה אורות של הוד, של ניצחון וגבורה,
הודאה והלל, אור התורה והמצוות ועוד עניינים
רמים ונשגבים, וכמו שאנו מברכים בשם ומלכות:
"שעשה ניסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה".

ימי השנה הינם 'קומה שלימה' כידוע מהאר"י
הק', ורבי נתן מרחיב על כך את הדיבור, כל חג
משלים את קומת השנה בעוד מדרגה ונדבך; וכמו
שבגשמיות אי אפשר לעלות למדרגה גבוהה
ש'בסולם' מבלי לעלות בקודמיתה, כך זה
ברוחניות שכל מהלך ימות השנה - משולבים הם
החגים להשפיע מאורם, ומבלי שנקבל כל חג יחסר
לנו מדרגות מאותו סולם להתעלות ולהתקדם.

וכך מסופר על האי חסידא רבא הרה"ח ר' שמואל
שפירא זצ"ל - שכבר עם סיומו של כל חג ומועד -
החל לומר את התפילות מ'ליקוטי תפילות' על החג
הקרב ובא, כהכנה אליו וקשירת החולה לשרשרת
של מועדים כמקשה אחת של עבודת ה'.

מאמינים אנו שבעצם קיום תקנת חז"ל במצוות
נר חנוכה - בתום ובפשטות ככל משפטו וחוקתו.
מושפעים אנו מאורות המועדים השייכים לימים
קדושים אלו, אף אם איננו מרגישים עילוי. כי הרי

סיפורים מאירים

סיפורי פרשה בנושאת רביה"ק מוהר"ן מברסלב ותלמידיו ז"ע

"והנה קמה אלמתי וגם נצבה" (בראשית לז ד)

בית הכנסת ב'שערי חסד' שהוקם וגם ניצב – על אף התנגדות האנגלים!

השנה שנת ת"ש, ירושלים עיר הקודש, חבורה של חסידים מתלכדים יחדיו בשכונת 'שערי חסד' לעבודת השם, בדרכיו ובעצותיו של הנחל ניזבע מקור ח'כמה ז"ע.

בין החסידים נמנים, רבי בנימין זאב חשין, רבי העשיל פרנקל, רבי משה רוזנטל, רבי יום טוב זלוטניק, רבי אברהם מרגליות, רבי משה פרידמן, רבי משה בורשטיין ועוד. שהחליטו אומר לבנות 'בית הכנסת' ע"ש רבינו בשכונתם, ויהווה מקום לתורה, לתפילה ועבודת השם.

על אף מצבם הכספי הקשה, לא אמרו נואש, והיה זה החסיד רבי משה בורשטיין - שתרם את ה'לירה הראשונה', דבר זה רומם את רוחם של החסידים, שלקחו על עצמם גם כן התחייבות של לירה אחת. כמו כן קיבלו מכתב המלצה מזקני אב"ש הגה"ח רבי אברהם שטרנהארץ, והגה"ח רבי אפר"מ'ל מפשעדיבוז' לגיוס כספים עבור הבניין.

שנים אלו בארץ ישראל - היו תחת שלטון האנגלים, ולוהוציא רישיון בניה בעיירה המנדטורית, היה מאוד קשה להשיג, ובודאי שלא בזמן קצר.

הרב מרדכי בוקסבוים (שהיה המשפטן החרדי ופרקליטו של היהדות החרדית), יעץ להם לנצל לטובתם את החוק האנגלי האוסר להרוס מבנה קיים, וכך הוחלט ביניהם להקים את בית הכנסת בין לילה. ואכן בילה אחד התחילו לבנות את בני הכנסת - בעשר אצבעותיהם, כשהם משמשים כבנאים למרות שרובא רובא לא הורגלו בכונן דא, כאשר בין הבונים נמנו חשובי אב"ש.

הטיח היה ר' זעליג שצקובסקי, חתנו של ר' יעקב צבי פילמר, שזה היה מקצועו, וכך חפרו את היסודות, הניחו קורה על גבי קורה, לבניה על גבי לבניה, פח על גבי פח, במלאכת הקודש.

השמחה בעת העבודה הייתה ממש פורצת גבולות, על כל התקדמות, ועל כל שורת לבנים חדשה יצאו בריקוד על פני השטח, וכך התקדמה העבודה בחשאי.

היה זה פעם באמצע הבניה - הגיע פקח מטעם העיריה המנדטורית, מיד ניתק ר' יום טוב זלוטניק את זרם החשמל שנמשך מביתו הסמוך, חמק חרש לחסיד'ישע שול, כש'ליקוטי תפילות' בידו, התפלל והתפלל עד שסר האיום.

באחד משלבי הבנייה התפוצץ צינור מים סמוך, ומים החלו לזרום בשטף רב, איש לא ידע איך לעצור המים, אך ר' יום טוב התייצב להתפלל לפני קונו ש'יתקן עצה מלפניו', והנה התגלה שבמעלה רחוב אוסישקין נמצא ברז ראשי, חיפשו ומצאוהו וסגרוהו עד תיקון הצינור הפגום.

ר' משה רוזנטל הבטיח לכמה אנשים ישועות, אם יסייעו בבניה, אחד מהם ר' מרדכי בוקסבוים שלא היה לו בנים זכרים מעלה מעשרים שנה, נולד לו בן בזכות הברכה (ה"ה הרב יוסף בוקסבוים י"ר הטור השלם). ור' ירוסלבסקי זכה לשפע בזכות זה (שיש"ק חלק ז' קא).

וכך במסירת גוף ונפש ניבנה עוד בית יוצר לתורה, יראת שמים ועבודת ה', עוד להבה ניצתה ונהפכה ללהבה יוקדת.

אור רבינו התחיל לפרוח בשערי חסד, ובית הכנסת הקטן נהפך למגדלור רוחני, כפי שמעידים התושבים מאותם ימים שלא דווקא נימנו בין חסיד'י ברסלב, כדברי רבי שמאל הורביץ (ימי שמואל ח"ג פרק ל"ו): "ונעשה קיבוץ יפה בשכונת שערי חסד והתחילו להתפלל שם וללמוד ספרי רבינו ז"ל ונעשה התעוררות גדול".

הגה"ח רבי אברהם שטרנהרץ היה מניע מה'עיר עתיקה' - יחד עם רבי משה בורשטיין מדי שבת בכדי למסור שיעור ב'ליקוטי מוהר"ן', כאשר לשיעור מצטרפים רבים מבני עלייה משכונת 'שערי חסד', לבית הכנסת שקיים עד ימינו אנו. (ע"פ; מימי הנחל, כיסופים, סיפורים ירושלמים, הקלויז)

"ויתנה אל בית הסהר" (בראשית לט כ)

החדר ב'בית הסוהר' שנהפך לבית מדרש קטן!

כך היה מספר החסיד רבי לוי יצחק בנדר על מעצרו יחד עם רעהו החסיד; רבי אליהו חיים רוז"ן בעוון הפצת יהדות - בבית הכלא האימנתי בעיר אומאן:

מיד עם היכנסי לכלא – בשלב הראשון, הספקתי ללמוד מריש 'ליקוטי מוהר"ן' ועד תורה י"ד מילה במילה בעל פה (כעשרים דפים). בזיכרונו החד ניצל את זמנו עד תום לעסוק בתורה.

ההתאקלמות בכלא הנורא היה קשה עד למאוד, קשה היה השהיה בחדר סגור וחשוך עם גויים ערלים, מעט אויר צח שאפנו במחצית השעה בה הותר לאסירים לצאת לחדר מדי יום ביומו.

אולם הערתנו להש"ת בלב נשבר, עד שהחדרון - הפך לבית מדרש - כהגדרת ר' אליהו חיים, היה "נעים לנו", וגם ויתרנו על הזמן שהותר לנו לצאת ממנו החוצה לשאוף אויר, אדרבה ניצלנו אותה מחצית השעה בה התפנה החדר מערלים, כדי לעסוק בינינו לבין עצמנו בתורה ובתפילה...

מן ספצ'ר הנהא ישיקו הקדורים | תנפה – פנימים ההם...

לדיים יקרים! אנו מאוד שמחים ומרגשים, הנה מגיע הימים השמחים, הימים שאנו כל כך אוהבים – ימי חנכה, הנרות, הזמירות, הספגניות, הלל ושיירים, להיות ביחד, ועוד, ועוד.

אפשר לחוש באוויר את המתקוות והאור של חנכה – כלנו קטנים וגדולים שמחים מחג מיוחד וגדול זה. זה חג קנה נעים ורחב.

כתוב בשם האר"י הקדוש, שאנו מברכים את הברכה 'שעשה נסים לאבותינו בימים ההם בזמן הזה' – שכל הנסים הגדולים שהיו אז – 'בימים ההם' – כל האור הגדול שהאיר בחג החנכה הראשון – לאחר שנצחו את היונים, וראו את הנסים הגדולים, במלחמה, ובכף השמן – מאיר שוב בימים אלו – כשמגיע חג החנכה, וזה שאנו מסימים את הברכה 'בזמן הזה', שפעת בחנכה זו – זה כמו אז – בימים ההם.

ולכן מובנת ההתרגשות והשמחה של חנכה בכל שנה מחדש – כי בחנכה מאיר שוב האור הגדול כמו בימי החשמונאים. מתחברים אנו לחג החנכה הראשון. בזמן 'בית שני'. ג' אלפים תרכ"ב.

בימי החנכה אנו יכולים להתחבר לפך השמן הטהור – ל'תורה הקדושה', לחוש את אורה ונעימותה ומתיקותה. אנו מתחברים לאור המצות' ההפך מהיונים שהביאו חשך בעולם.

נרות החנכה מדליקים למטה מעשרה טפחים, סמוך לפתח של רשות הרבים, שכל זה מראה לנו שהאור הגדול מאיר לכלם, ננצל את ימי החנכה בהלכות ובמנהגים, ונמשיך האור לכל השנה.

פניני פרשה

"וישב יעקב בארץ כנען" (ל"ז א')

אפ"ל ע"פ דבריהם (יבמות ס"ד): "אין ישיבת ח"ר' עולה מן המניין". וזהו שהכתוב כותב לשון "וישב" יחד עם "ארץ כנען" – "ארץ ישראל". לומר: שיעקר הישיבה של יעקב - איש ישראלי אינו אלא ב'ארץ ישראל'.

כי בן זקנים הוא לר' (ל"ז, ג')

"בן זקנים הוא לר' (עם הכולל של התיבות), בגימטריא: "בן רחל היה" (עם הכולל), וזהו: וישראל אהב את יוסף כי "בן זקנים הוא לר', ועוד, מהטעם; כי הרי - "בן רחל היה".

"כי בן זקנים הוא לו ועשה לו כתנת פסים" (ל"ז, ג')

אפ"ל שרמזו כאן ענין הדלקת "נר חנוכה" היוצא בפרשתנו 'וישב', וזהו: "בן זקנים הוא לר', בן זקנים רומז על אחרית הימים – ימי 'בית שני'. לר' אלו ה'ל'ו' נרות דחנוכה. "כתנת פסים" עולה בגימטריא: "מתתיהו בן יוחנן כ"ג" – כ'הן ג'דול', שע"ז ובזכותו נעשה נס - ל'ו נרות דחנוכה.

וכל זה קשור במהותו של יוסף אשר מרמז על אור החנוכה ע"פ הפסוק: "והיה בית עשו לקש ובית יוסף להבה" כידוע. וכמואר ב'ליקוטי הלכות' שיעקר נס חנוכה היה ע"י הצדק האמת שהוא בחינת יוסף.

או יאמר: שזה טובב על ל'ו צדיקים שבדור שמגינים על הדור. וזהו: ישראל אהב את יוסף כי בן זקנים הוא לר'. אלו ה'ל'ו צדיקים שבדור בניו החביבים של מקום והם ה'כתנת פסים' כעין כסות ובגד המגינים על הדור.

ואפשר להסמך דברי ה'בית יוסף' בשם 'המלאך המגיד' ש'בכתנת פסים' מרומזים כל האבות הקדושים, ש'יעקב מידת ה'תפארת', קיבל את ה'חסד' וה'גבורה', כי כתנת פסים הם - פס לבן, ופס ארגמן. חסד וגבורה". וזהו רמז: על כלליות הצדיקים.

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (ל"ז, ד')

לא פעם "שנאה ומריבה" נובעת מכך ש"לא יכלו דברו לשלום" שלא מדברים ומקדימים שלום, לא מאירים פנים לחבר. עם אמירת שלום אחת אפשר למנוע הרבה מחלוקת ומריבה, וכן הוא באבות דר"נ (אבות כ"ט) "הוי זהיר בשאלית שלום בין אדם לחבירו ואל תבוא לידי מחלוקת".

"ויסר אל אביו ולא אחיו ויגער בו אביו... ויקנאו בו אחיו" (ל"ז, י"א')

לכאורה קנאה וזלזולת לאחר סיפור חלומותיו מה טיבה? הרי האחים לא האמינו לחלומותיו, אם כן מה יש להם לקנאות בו. ואם עיקר הקנאה הייתה על ה'כתנת פסים' כמובא במפרשים - למה לא נכתב פסוק זה ליד כתנת הפסים שקיבל מאביו, ששם קנאו בו אחיו ושנאו אותו.

אולם אפ"ל ע"פ דבריהם 'התוכחה מבאי לידי אהבה' (ב"ר נד. מ) וכן: "מנין שכל המקבל תוכחה זכה לברכה - שכן שלמה מפרש: 'ולמוכיחים יונעם ותבוא עליהם ברכת טוב' (דב"ר ו'). ובל'יקוטי מוהר"ן' (ח' תנינא) גדול מעלת התוכחה מהצדיקים האמתים, ולכן אפ"ל שיעקר קנאת האחים נבע מכך שזכה לתוכחה ויגעה מאביו שע"ז זכה לאהבה ולברכה. ולפ"ז מובן הסמיכות של 'ויקנאו בו אחיו' ל'ויגער בו אביו'.

"ויקנאו בו אחיו" (ל"ז, י"א')

לכאורה מה הדגש על קנאה זו של - אחיו. הרי כל הפרשה מדברת מאחיו, מהו כפל לשון זה של "אחיו"? אך מכאן אפשר ראייה למאמרם (ב"ב ק"ה): "בכל אדם מתקנא חוץ מבניו ותלמידיו", ולכן על אף שסיפר לאביו את חלומותיו מדגיש הפסוק שיק "אחיו" המשיכו לקנאות בו ולא "אביו".

"ויאמר הילד איננו" (ל"ז ל')

יש להבין למה רק כאן קראה התורה בשם "ילד" ולא בשמו 'יוסף', או 'נער', כפי שכתוב בפסוקים הקודמים.

אולם אפ"ל שכאן שהתברר שיוסף איננו לכך דווקא קראהו ילד, כי הרי עיקר "תולדותיו" של יעקב הם יוסף כדבר הכתוב: "אלה תולדות יעקב יוסף" – ויעקב ויוסף כחדא חשיב, (ליקו"מ א') ולכן כאן שיוסף איננו, הזכיר ואמר "הילד איננו" – ש'תולדותיו' של יעקב איננו.

עוד אפ"ל ע"פ הפסוק "טוב ילד מסכן וחסם" שבשעת מסכנותו של האדם - הוא נקרא ילד. והרי עיקר סכנותו של יוסף היה כעת שנעלם ואיננו, לכך כתוב בכאן "הילד".

זוית ראיה <<

כשהעיסה משומנת היטב אזי היא טעימה ומשובחת בהרבה יותר מעיסה יבשה. נמשיל וניקח זאת לעבודת ה' שהיא מלאה בחיות ובלחלוחית - שמעלתה רבה ביותר... (סיח זרפי קודש - ברסלב)